

25.01.2016

Kj/4

§ 59

V 3.2.2016, Periaatepäätös Helsingin kaupungin lausunnosta sosiaali- ja terveysministeriölle ja valtiovarainministeriölle hallituksen linjauksista itsehallintoaluejaon perusteiksi ja sote-uudistuksen askelmerkeiksi

HEL 2015-012761 T 00 01 06

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää tehdä seuraavan periaatepäätöksen hallituksen linjauksista itsehallintoaluejaon perusteiksi ja sote-uudistuksen askelmerkeiksi annettavasta Helsingin kaupungin lausunnosta sekä kehottaa kaupunginhallitusta noudattamaan periaatepäätöstä antaessaan kaupungin lausunnon sosiaali- ja terveysministeriölle ja valtiovarainministeriölle:

Itsehallintoalueet on tarkoitus muodostaa maakuntajaon pohjalta. Maakuntajako ei ota huomioon metropolialueen erityispiirteitä. Uudenmaan alue poikkeaa muista maakunnista väestöpohjaltaan ja yhdyskuntarakenteeltaan. Ikärakenne sekä maahanmuuttajien muuta maata suurempi määrä tuovat työikäisen väestön työllistymiseen sekä omanlaisia mahdollisuuksia että haasteita.

Maakuntajakoon perustuva itsehallintoalueratkaisu ei palvele metropolialueen kehittämistä. Optimaalista hallinnollista ratkaisua tulee etsiä metropolialueen kilpailukyvyyn, asukkaiden ja yritysten parhaimman palvelukokonaisuuden näkökulmista. Laajan maakunnallisen ratkaisun sijasta vahvemman ja luontevamman itsehallintoalueratkaisun pohjan muodostaa metropolialueen pohjalta muodostettava maakuntaa suppeampi itsehallintoalue. Metropolialueen toiminnallisen kokonaisuuden yhteisinä haasteina ovat mm. laaja väestöpohja, tiivis kaupunkirakenne, ratakäytävät ja näihin tukeutuva palveluverkko. Mm. sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen ja tuottaminen sekä hallinto edellyttää ja mahdollistaa tällaisessa rakenteessa muusta maasta poikkeavia ratkaisuja.

Maakuntajakoon pohjautuvassa ratkaisussa ei Helsingin kannalta ole olemassa muita tosiasiallisia vaihtoehtoja, kuin kuuluminen Uudenmaan maakuntaan.

18 itsehallintoalueeseen, 15 sote-alueeseen ja 12 päivystyksen sairaalayksikköön perustuva ratkaisu on hallinnollisesti epäselvä ja aiheuttaa tilanteen, jossa maan eri osissa on käytössä erilaisia ratkaisuja. Sote-

ratkaisuun kytketty valtion aluehallinnon ja maakuntahallinnon uudistus uhkaa nyt sote-uudistuksen tavoitteita, koska aluejaon määrittely muodostuu monimutkaisemmaksi.

Uudistuksen myötä syntyy uusi rajapinta sote-alueen ja kuntien välille kuntien peruspalveluihin liittyvissä sosiaali- ja terveyspalveluissa. Näitä ovat esimerkiksi varhaiskasvatukseen ja oppilashuoltoon liittyvät sosiaali- ja terveyspalvelut. On tärkeää, että tämä integraatio ei uudistuksessa vaarannu. Esimerkkinä Helsingissä on mm. neuvola päiväkodissa -hanke.

Kaupungeissa suuren väestöpohjan alueella erityisenä haasteena on palvella asukkaita yksilöllisesti ja paikallisesti sekä estää suurten ja byrokraattisten organisaatioiden muodostuminen.

Metropolialueella on sote-palvelukokonaisuuksia ajatellen riittävä osaaminen, henkilöstö, voimavarat ja toimivat markkinat. Metropolialueella sote-ratkaisulla on pyrittävä torjumaan segregaatiota ja palveluiden kustannusten kasvua sekä turvaamaan kasvavan väestön palveluiden tarpeen tyydyttäminen.

Helsinki ei näe tarkoituksenmukaiseksi tässä yhteydessä siirtää muita kuntien tehtäviä itsehallintoalueille.

Pelastustoimella on erityinen rooli Helsingissä osana kunnan toimintaa liittyen mm. pääkaupunkiasemaan ja – instituutioihin ja niiden turvallisuuskysymyksiin. Uudistuksessa ja pelastustoimen alueiden lukumääristä päätettäessä on ensiarvoisen tärkeää huomioida metropolialueen erityispiirteet muun muassa väestökeskittymien, valtionhallinnon toimipisteiden, maanalaisen ja korkean rakentamisen sekä lentoasema- ja satamatoiminnan vuoksi.

Jatkovalmistelussa tulee selkeästi määritellä itsehallintoalueille siirtyvien sote-tehtävien ja kunnille jäävien tehtävien rajapinnat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Kunnille ei tule määrätä sellaisia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtäviä, joiden hoitamisen edellytykset poistuvat uudistuksen myötä. Uuden kunnan vastuut hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä tulee selkeästi määritellä. Hallituksen tulee koordinoita Tulevaisuuden kunta –hanke selkeästi ja nopeasti sote- ja itsehallintouudistuksen kanssa.

Rahoitukseen liittyviä linjauksia on tässä vaiheessa vielä vaikea kattavasti arvioida, koska ei ole esitetty riittävästi tietoa rahoitusjärjestelyjen tarkemmasta toteutumisesta kunnallistalouden kannalta.

Tehtävien siirtyessä pois kunnilta on perusteltua, että myös rahoitusvastuu siirtyy pois kunnilta. Uuden hallintotason luominen aiheuttaa li-

25.01.2016

Kj/4

säkustannuksia. Uudistuksessa on riskinä veroasteen nousu. Uudistus ei saa nostaa kokonaisveroastetta.

Kuntien tehtävien lähes puolittuessa edellyttää uudistus merkittäviä muutoksia valtionosuusjärjestelmään. Muutoksessa kunnille on turvattava riittävä verorahoitus kunnille jäävien tehtävien hoitamiseen. Metropolialueen kaupunkien erityispiirteet ja mm. väestörakenteen palvelutarpeelle tuomat vaatimukset on otettava huomioon.

Aiemmissa sote-valmisteluissa on todettu, että kuntia tulee riittävästi ja kunnolla kuulla kuntia koskevassa valmistelussa. Kaupunki katsoo, että nyt vastattava kysely ei ole riittävä kuuleminen. Tämä koskee erityisesti uudistuksen taloudellisia vaikutuksia ja rahoituslinjauksia.

Käsittely

Esittelijä muutti esitystään siten, että kappaleesta 6 poistetaan seuraava virke:

"Tilanne on myös demokraattisesti ongelmallinen, koska maan eri osissa on erilaisia ratkaisuja palvelujen järjestämistä ja alueiden välillä."

Vastaehdotus:

Terhi Peltokorpi: Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää tehdä seuraavan periaatepäätöksen hallituksen linjauksista itsehallintoaluejaon perusteiksi ja sote-uudistuksen askelmerkeiksi annettavasta Helsingin kaupungin lausunnosta sekä kehottaa kaupunginhallitusta noudattamaan periaatepäätöstä antaessaan kaupungin lausunnon sosiaali- ja terveysministeriölle ja valtiovarainministeriölle:

Hallitus esitti 9.11.2015 itsehallintoalueiden muodostamista maakuntajaon pohjalta. Sittemmin itsehallintoalueiden nimeksi on vakiintunut "maakunta". Maakuntajako tarjoaa luontevan pohjan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden sekä maakuntahallinnon järjestämiseksi myös Uudellamaalla, vaikka Uudenmaan alue poikkeaa muista maakunnista väestöpohjaltaan ja yhdyskuntarakenteeltaan. Myös ikärakenne sekä maahanmuuttajien muuta maata suurempi määrä tuovat työikäisen väestön työllistymiseen sekä omanlaisia mahdollisuuksia että haasteita, mikä on otettava huomioon uudistuksessa.

Maakuntajakoon pohjautuvassa ratkaisussa ei Helsingin kannalta ole olemassa muita tosiasiallisia vaihtoehtoja, kuin kuuluminen Uudenmaan maakuntaan.

Uudistuksen myötä syntyy uusi rajapinta sote-alueen ja kuntien välille kuntien peruspalveluihin liittyvissä sosiaali- ja terveyspalveluissa. Näitä ovat esimerkiksi varhaiskasvatukseen ja oppilashuoltoon liittyvät sosiaali- ja terveyspalvelut. On tärkeää, että tämä integraatio ei uudistuksessa vaarannu. Esimerkkinä Helsingissä on mm. neuvola päiväkodissa -hanke.

Kaupungeissa suuren väestöpohjan alueella erityisenä haasteena on palvella asukkaita yksilöllisesti ja paikallisesti sekä estää suurten ja byrokraattisten organisaatioiden muodostuminen.

Uudistus on tarkoitus toteuttaa siten, että maakunnilla on järjestämisvastuu sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista. Maakunnille on annettava laajat valtuudet järjestää palvelut kullakin alueella tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Uudenmaan osalta on huomattava, että pääkaupunkiseudulla on sote-palvelukokonaisuuksia ajatellen riittävä osaaminen, henkilöstö, voimavarat ja toimivat markkinat. Sote-ratkaisulla on pyrittävä torjumaan erityisesti pääkaupunkiseudulla segregaatiota, palveluiden kustannusten kasvua sekä turvaamaan kasvavan väestön palvelutarpeiden tyydyttäminen.

Helsinki ei näe tarkoituksenmukaiseksi tässä yhteydessä siirtää muita kuntien tehtäviä itsehallintoalueille.

Pelastustoimella on erityinen rooli Helsingissä osana kunnan toimintaa liittyen mm. pääkaupunkiasemaan ja – instituutioihin ja niiden turvallisuuskysymyksiin. Uudistuksessa ja pelastustoimen alueiden lukumääristä päätettäessä on ensiarvoisen tärkeää huomioida pääkaupunkiseudun erityispiirteet muun muassa väestökeskittymien, valtionhallinnon toimipisteiden, maanalaisen ja korkean rakentamisen sekä lentoasema- ja satamatoiminnan vuoksi.

Jatkovalmistelussa tulee selkeästi määritellä itsehallintoalueille siirtyvien sote-tehtävien ja kunnille jäävien tehtävien rajapinnat hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Kunnille ei tule määrätä tehtäviä sellaisia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtäviä, joiden hoitamisen edellytykset poistuvat uudistuksen myötä. Uuden kunnan vastuut hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tulee selkeästi määritellä. Hallituksen tulee koordinoita Tulevaisuuden kunta –hanke selkeästi ja nopeasti sote- ja itsehallintouudistuksen kanssa.

Rahoitukseen liittyviä linjauksia on tässä vaiheessa vielä vaikea kattavasti arvioida, koska ei ole esitetty riittävästi tietoa rahoitusjärjestelyjen tarkemmasta toteutumisesta kunnallistalouden kannalta

Tehtävien siirtyessä pois kunnilta on perusteltua, että myös rahoitusvastuu siirtyy pois kunnilta. Maakuntahallinto on hallituksen linjauksen mukaisesti toteutettava niin, että siitä ei synny lisäkustannuksia eikä kokonaisveroaste nouse.

Kuntien tehtävien lähes puolittuessa edellyttää uudistus merkittäviä muutoksia valtionosuusjärjestelmään. Muutoksessa kunnille on turvattava riittävä verorahoitus kunnille jäävien tehtävien hoitamiseen. Pääkaupunkiseudun erityispiirteet ja mm. väestörakenteen palvelutarpeelle tuomat vaatimukset on otettava huomioon.

Aiemmissa sote-valmisteluissa on todettu, että kuntia tulee riittävästi ja kunnolla kuulla kuntia koskevassa valmistelussa. Kaupunki katsoo, että nyt vastattava kysely ei ole riittävä kuuleminen. Tämä koskee erityisesti uudistuksen taloudellisia vaikutuksia ja rahoituslinjauksia. Siksi on tärkeää, että kunnille varataan riittävä lausuntoaika hallituksen lakiluonnosten valmistumisen jälkeen ennen kuin esitykset annetaan eduskunnalle.

Terhi Peltokorven vastaehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Vastaehdotus:

Veronika Honkasalo: Poistetaan kappaleesta 14 lauseet:

"Uudistuksessa on riskinä veroasteen nousu. Uudistus ei saa nostaa kokonaisveroastetta."

Kannattaja: Silvia Modig

Äänestys:

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Veronika Honkasalon vastaehdotuksen mukaan

Jaa-äännet: 13

Arja Karhuvaara, Otso Kivekäs, Björn Månsson, Lasse Männistö, Hannu Oskala, Osku Pajamäki, Terhi Peltokorpi, Mika Raatikainen, Tatu Rauhamäki, Laura Rissanen, Pilvi Torsti, Mirka Vainikka, Sanna Vesikansa

25.01.2016

Kj/4

Ei-äännet: 2
Veronika Honkasalo, Silvia Modig

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Kaupunginhallitus hyväksyi esittelijän ehdotuksen äänin 13 - 2.

Kaupunginhallitus hyväksyi esittelijän muuttaman ehdotuksen Veronika Honkasalon vastaehdotuksesta äänestämisen ja Terhi Peltokorven vastaehdotuksen raukeamisen jälkeen.

Terhi Peltokorpi jätti päätöksestä eriävän mielipiteen, jonka perustelut ilmenevät hänen tekemästään vastaehdotuksesta.

Esittelijä

vs. kaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Marko Karvinen, strategiapäällikkö, puhelin: 310 36257
marko.karvinen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Itsehallinto ja sote lausuntoluonnos
- 2 Lausuntopyyntö hallituksen linjauksista itsehallintoaluejaon perusteiksi ja sote-uudistuksen askelmerkeiksi
- 3 Hallituksen linjaus 7.11.2015
- 4 Itsehallintoalueiden määrä ja aluejaon perusteet sekä sote -uudistuksen askelmerkit: hallituksen ratkaisujen perusteluita ja alustavaa vaikutusarviointia
- 5 Sote-uudistus, itsehallintoalueet ja aluejaon perusteet Hallituksen linjaus 7.11.2015
- 6 Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusuudistus – vaihtoehtojen arviointia
- 7 Manner-Suomen maakunnat 2015
- 8 Lausuntopyyntökysely
- 9 Begäran om utlåtande om regeringens riktlinjer som underlag för indelningen av självstyrande områden och social- och hälsovårdsreformens stegmärken
- 10 Grunderna för områdesindelningen och social- och hälsovårdsreformens stegmärken
- 11 Antalet självstyrande områden och grunderna för områdesindelningen samt social- och hälsovårdsreformens stegmärken: motivering till regeringens lösningar och preliminär konsekvensbedömning
- 12 Social- och hälsovårdsreformen, självstyrande områden och grunderna för områdesindelningen Regeringens riktlinjer 7.11.2015
- 13 Sammandrag av promemorian Social- och hälsovårdens finansierings-

25.01.2016

Kj/4

14 reform – bedöm-ning av alternativ
Landskapen i Fastlandsfinland 2015
15 Enkät till begäran om utlåtande

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Valtiovarainministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriö

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää tehdä seuraavan periaatepäätöksen hallituksen linjauksista itsehallintoaluejaon perusteiksi ja sote-uudistuksen askelmerkeiksi annettavasta Helsingin kaupungin lausunnosta sekä kehottaa kaupunginhallitusta noudattamaan periaatepäätöstä antaessaan kaupungin lausunnon sosiaali- ja terveysministeriölle ja valtiovarainministeriölle:

Itsehallintoalueet on tarkoitus muodostaa maakuntajaon pohjalta. Maakuntajako ei ota huomioon metropolialueen erityispiirteitä. Uudenmaan alue poikkeaa muista maakunnista väestöpohjaltaan ja yhdyskuntarakenteeltaan. Ikärakenne sekä maahanmuuttajien muuta maata suurempi määrä tuovat työikäisen väestön työllistymiseen sekä omanlaisia mahdollisuuksia että haasteita.

Maakuntajakoon perustuva itsehallintoalueratkaisu ei palvele metropolialueen kehittämistä. Optimaalista hallinnollista ratkaisua tulee etsiä metropolialueen kilpailukyvyyn, asukkaiden ja yritysten parhaimman palvelukokonaisuuden näkökulmista. Laajan maakunnallisen ratkaisun sijasta vahvemman ja luontevamman itsehallintoalueratkaisun pohjan muodostaa metropolialueen pohjalta muodostettava maakuntaa suppeampi itsehallintoalue. Metropolialueen toiminnallisen kokonaisuuden yhteisinä haasteina ovat mm. laaja väestöpohja, tiivis kaupunkirakenne, ratakäytävät ja näihin tukeutuva palveluverkko. Mm. sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen ja tuottaminen sekä hallinto edellyttää ja mahdollistaa tällaisessa rakenteessa muusta maasta poikkeavia ratkaisuja.

Maakuntajakoon pohjautuvassa ratkaisussa ei Helsingin kannalta ole olemassa muita tosiasiallisia vaihtoehtoja, kuin kuuluminen Uudenmaan maakuntaan.

18 itsehallintoalueeseen, 15 sote-alueeseen ja 12 päivystyksen sairaalaysikköön perustuva ratkaisu on hallinnollisesti epäselvä ja aiheuttaa tilanteen, jossa maan eri osissa on käytössä erilaisia ratkaisuja. Sote-ratkaisuun kytketty valtion aluehallinnon ja maakuntahallinnon uudistus uhkaa nyt sote-uudistuksen tavoitteita, koska aluejaon määrittely muodostuu monimutkaisemmaksi. Tilanne on myös demokraattisesti ongelmallinen, koska maan eri osissa on erilaisia ratkaisuja palvelujen järjestämisvastuun ja alueiden välillä.

Uudistuksen myötä syntyy uusi rajapinta sote-alueen ja kuntien välille kuntien peruspalveluihin liittyvissä sosiaali- ja terveystalvissa. Näitä ovat esimerkiksi varhaiskasvatukseen ja oppilashuoltoon liittyvät sosiaali- ja terveystalvut. On tärkeää, että tämä integraatio ei uudistuksessa vaarannu. Esimerkkinä Helsingissä on mm. neuvola päiväkodissa -hanke.

Kaupungeissa suuren väestönpohjan alueella erityisenä haasteena on palvella asukkaita yksilöllisesti ja paikallisesti sekä estää suurten ja byrokraattisten organisaatioiden muodostuminen.

Metropolialueella on sote-palvelukokonaisuuksia ajatellen riittävä osaaminen, henkilöstö, voimavarat ja toimivat markkinat. Metropolialueella sote-ratkaisulla on pyrittävä torjumaan segregaatiota ja palveluiden kustannusten kasvua sekä turvaamaan kasvavan väestön palveluiden tarpeen tyydyttäminen.

Helsinki ei näe tarkoituksenmukaiseksi tässä yhteydessä siirtää muita kuntien tehtäviä itsehallintoalueille.

Pelastustoimella on erityinen rooli Helsingissä osana kunnan toimintaa liittyen mm. pääkaupunkiasemaan ja – instituutioihin ja niiden turvallisuuskysymyksiin. Uudistuksessa ja pelastustoimen alueiden lukumääristä päätettäessä on ensiarvoisen tärkeää huomioida metropolialueen erityispiirteet muun muassa väestökeskittymien, valtionhallinnon toimipisteiden, maanalaisen ja korkean rakentamisen sekä lentoasema- ja satamatoiminnan vuoksi.

Jatkovalmistelussa tulee selkeästi määritellä itsehallintoalueille siirtyvien sote-tehtävien ja kunnille jäävien tehtävien rajapinnat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisenä. Kunnille ei tule määrätä tehtäviä sellaisia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtäviä, joiden hoitamisen edellytykset poistuvat uudistuksen myötä. Uuden kunnan vastuut hyvinvoinnin ja terveyden edistämisenä tulee selkeästi määritellä. Hallituksen

tulee koordinoita Tulevaisuuden kunta –hanke selkeästi ja nopeasti so-
te- ja itsehallintouudistuksen kanssa.

Rahoitukseen liittyviä linjauksia on tässä vaiheessa vielä vaikea katta-
vasti arvioida, koska ei ole esitetty riittävästi tietoa rahoitusjärjestelyjen
tarkemmasta toteutumisesta kunnallistalouden kannalta

Tehtävien siirtyessä pois kunnilta on perusteltua, että myös rahoitus-
vastuu siirtyy pois kunnilta. Uuden hallintotason luominen aiheuttaa li-
säkustannuksia. Uudistuksessa on riskinä veroasteen nousu. Uudistus
ei saa nostaa kokonaisveroastetta.

Kuntien tehtävien lähes puolittuessa edellyttää uudistus merkittäviä
muutoksia valtionosuusjärjestelmään. Muutoksessa kunnille on turvat-
tava riittävä verorahoitus kunnille jäävien tehtävien hoitamiseen. Metro-
polialueen kaupunkien erityispiirteet ja mm. väestörakenteen palvelu-
tarpeelle tuomat vaatimukset on otettava huomioon.

Aiemmissa sote-valmisteluissa on todettu, että kuntia tulee riittävästi ja
kunnolla kuulla kuntia koskevassa valmistelussa. Kaupunki katsoo, että
nyt vastattava kysely ei ole riittävä kuuleminen. Tämä koskee erityisesti
uudistuksen taloudellisia vaikutuksia ja rahoituslinjauksia.

Esittelijän perustelut

Lausuntopyyntö

Sosiaali- ja terveysministeriö ja valtiovarainministeriö ovat 19.11.2015
pyytäneet Manner-Suomen kunnilta, kuntayhtymiltä sekä muilta jake-
lussa mainituilta tahoilta lausunnot hallituksen linjauksista. Lausunto-
pyynnön määräaika on pidennetty 30.11.2015, niin että lausunnot tu-
lee jättää viimeistään 9.2.2016 klo 16.15.

Pääministeri Juha Sipilän hallitus on linjannut 20.10. ja 7.11.2015 teke-
millään päätöksillä sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen uudistami-
sesta sekä perustettavien itsehallintoalueiden määrästä ja aluejaosta.

Itsehallintoalueet järjestävät sote-palvelut joko yksin tai lailla säädettä-
vät kolme itsehallintoaluetta tukeutuen lailla säädettävän työnjaon mu-
kaisesti vaativimmissa palveluissa muiden itsehallintoalueiden palvelu-
rakenteisiin siten, että sosiaali- ja terveydenhuollossa on maassa 15
selkeää alueellista kokonaisuutta, joilla sote-palvelut järjestetään. Halli-
tuksen aluejakoa koskeva linjaus sekä sitä perusteleva muistio ovat
esityslistan liitteinä.

Hallituksen rahoituksen uudistamista koskevan linjauksen mukaan kun-
nilla ei voi jatkossa olla merkittävää vastuuta sosiaali- ja terveydenhuol-
lon rahoituksesta. Itsehallintoalueiden rahoitusta valmistellaan ensisijai-

sesti valtion rahoitusvastuun pohjalta, minkä lisäksi myös osittain alueiden omaan verotusoikeuteen perustuvaa ratkaisua selvitetään. Hallituksen rahoituslinjaus on liitteenä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta, itsehallintoalueiden perustamista ja aluehallintouudistusta valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriön ja valtionvarainministeriön yhteisessä hankkeessa, jota hallinnoidaan teknisesti sosiaali- ja terveysministeriössä.

Lausuntopyyntöön vastataan sähköisellä kyselyllä, jossa on kohdennettuja kysymyksiä hallituksen linjauksista. Kyselyyn annettuja vastauksia on mahdollista perustella, minkä lisäksi kyselyyn on varattu runsaasti tilaa myös vapaamuotoiselle kommentoinnille.

Hallituksen linjauksen mukaan itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Kuntia pyydetään ottamaan lausunnossaan kantaa siihen, minkä maakunnan pohjalta muodostettavaan itsehallintoalueeseen kunta katsoo kuuluvansa sekä perustelemaan kannanottonsa. Sen vuoksi kunnille osoitettu lausuntopyyntö on kohdistettu valtuustoille. Itsehallintoalueeseen sijoittumista koskevaan kannanottoon suhtaudutaan kunnan virallisena kantana, minkä vuoksi sitä koskevasta valtuuston päätöksestä tulee toimittaa päätösasiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön.

Ministeriöiden lausuntopyyntöön mukaan on mahdollista menetellä myös niin, että valtuusto ottaa kantaa ainoastaan sille osoitettuihin, itsehallintoalueeseen kuulumista koskeviin kysymyksiin ja toimittaa kannasta päätösasiakirjan STM:öön. Tällöin lausuntopyyntöön muihin kysymyksiin voidaan ottaa kantaa muussa kunnan toimielimessä. Mikäli kunta katsoo, ettei sen ole tarpeen ottaa alueiden muodostumiseen virallista kantaa, lausuntopyyntöön voidaan vastata kokonaisuudessaan kunnan valitsemassa toimielimessä eikä päätösasiakirjan toimittaminen ole tällöin tarpeen.

Annetut lausunnot otetaan huomioon hallituksen esityksen laatimisessa. Hallituksen esityksestä pyydetään lausunnot keväällä 2016.

Lautakuntien lausunnot

Lausuntoa varten on pyydetty sosiaali- ja terveyslautakunnan, pelastuslautakunnan ja ympäristölautakunnan lausunnot, koska on kyse näiden lautakuntien toimialaan liittyvien tehtävien ehdotetuista siirroista kunnilta itsehallintoalueille.

Lautakuntien lausunnot ovat päätöshistoriassa. Tiivistettynä lausunnoista voidaan todeta seuraavaa.

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että kuntia ja itsehallintoalueita velvoittavan hyvinvointia ja terveyden edistämistä koskevan lainsäädännön on muodostettava yhtenäinen kokonaisuus, jossa kuntia ja itsehallintoalueita koskeva säädöspohja on sama. Hallituksen linjauksen mukainen itsehallintoaluejako johtaisi väestömäärältään ja kantokyvyltään hyvin erikokoisiin ja erilaisiin alueisiin. Hallituksen linjauksessa korostetaan valtion ohjauksen vahvistamista. Itsehallintoalueiden erilaisuus ja suuri määrä, yhteensä 18, vaikeuttaisi merkittävästi valtion ohjausta. Hallituksen linjauksen mukainen itsehallintoaluejako johtaisi väestömäärältään ja kantokyvyltään hyvin erikokoisiin ja erilaisiin alueisiin. Hallituksen linjauksessa korostetaan valtion ohjauksen vahvistamista. Itsehallintoalueiden erilaisuus ja suuri määrä, yhteensä 18, vaikeuttaisi merkittävästi valtion ohjausta.

Pelastuslautakunta toteaa, että pelastustoimen alueiden ja pelastuslaitosten lukumäärä tulee pitää erillään itsehallintoalueiden määrästä. Pelastuslautakunta katsoo, että Suomessa tulisi jatkossa olla enintään viisi pelastustoimen aluetta ja pelastuslaitosta.

Ympäristölautakunta näkee ympäristöterveydenhuollon siirrossa itsehallintoalueiden vastuulle uhkia, mutta myös mahdollisuuksia. Nykyinen järjestelmä, jossa kunta tai muutaman kunnan ryhmä huolehtii ympäristöterveydenhuollosta, on osoittautunut toimivaksi hallintomalliksi. Ympäristökeskuksessa ympäristöterveydenhuollon tehtäviin käytetään vuonna 2016 yhteensä 61 henkilötyövuotta.

Hallituksen reformien valmistelutilanne

Kaupungin ja kuntien yleisesti lausuntoja hallituksen linjauksiin annetaan tilanteessa, jossa kunnilla on käytettävissään vain rajallisesti tietoa uudistuskokonaisuudesta. Tämän vuoksi uudistusten vaikutuksia kaupunkiin ja kaupunkilaisiin ei ole mahdollista arvioida riittävästi.

Suurimpana ongelmana on tiedossa olevat yleiset linjaukset rahoitusjärjestelyistä ja tarvittavista verojärjestelmän muutoksista. Uudistuksen taloudellisia vaikutuksia ei ole mahdollista arvioida.

Valtiovarainministeriö on lausuntopyynnön lähettämisen jälkeen 20.11.2014 asettanut selvityshenkilön valmistelemaan valtion aluehallinnon ja maakuntahallinnon uudistamista. Selvityshenkilö Lauri Tarastin toimeksiannossa aikatauluna on, että ehdotuksen perusteluineen ja arviointeineen tulee olla hallituksen käytettävissä 22.1.2016, niin että hallitus voi tehdä tarvittavat päätökset tammikuun viimeisellä viikolla. Selvityshenkilön tehtävänä on selvittää hallituksen 7.11.2015 linjausta yksityiskohtaisemmin mm. valtion aluehallinnolta itsehallintoalueille siirrettäviä tehtäviä, mahdollisesti kunnille siirrettävissä olevia tehtäviä, maakuntien tehtävien siirtojen toteuttamista itsehallintoalueille, ympä-

25.01.2016

Kj/4

ristöterveydenhuollon mahdollisen itsehallintoalueille siirtämisen toteuttamista, arvioida em. siirtojen vaikutuksia valtion toimintaan, valmistella ehdotus hallituksen linjaukseksi valtion aluehallinnon ja maakuntahallinnon yhteensovituksesta ja valmistella ehdotus lainsäädännön periaatteista itsehallintoalueiden tehtävistä itsehallintoaluelain valmistelu varten.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 18.12.105 asettanut selvityshenkilöryhmän arvioimaan asiakkaan valinnanvapautta ja monikanavarahoituksen yksinkertaistamista osana sote-uudistusta. Selvityshenkilöryhmän puheenjohtaja on professori Mats Brommels. Ryhmän muut jäsenet ovat terveysjohtaja Timo Arokytö, ylisosiaalineuvos Aulikki Kananoja, professori Paul Lillrank ja professori Kari Reijula.

Selvitysryhmän väliraportti julkistetaan 15.3.2016 mennessä ja ehdotukset malleiksi 31.5.2016 mennessä.

Hallitusohjelman mukaisesti sosiaali- ja terveydenhuollossa on tarkoitus siirtyä yksinkertaisempaan rahoitusmalliin huomioiden työterveyshuollon asema. Lisäksi säädetään valinnanvapauslainsäädäntö.

Selvityshenkilöryhmän tehtävänä on laatia ehdotus malleista, joilla voidaan käytännössä toteuttaa asiakkaiden laaja valinnanvapaus sosiaali- ja terveydenhuollossa. Valinnanvapaus koskee pääsääntönä peruspalveluja ja soveltuvin osin erikoistason sosiaali- ja terveydenhuoltoa. Valinnanvapaus tarkoittaa, että asiakas voi itse valita palveluiden julkisen, yksityisen tai kolmannen sektorin tuottajan. Keskeisenä tarkoituksena on turvata ihmisten oikea-aikainen hoitoon pääsy.

Selvityshenkilöt arvioivat myös vaihtoehdot yksinkertaistaa monikanavaista rahoitusta niin, että rahoitusjärjestelmä osaltaan kannustaa sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoita parantamaan kustannusvaikutavuutta. Nykyisin sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus kerätään useasta lähteestä ja kohdennetaan palveluihin monen eri rahoittajan kautta. Tärkeimpiä terveyspalvelujen rahoittajia ovat kunnat, valtio, kotitaloudet, Kela, työnantajat, palkansaajat ja yksityiset vakuutusyhtiöt. Sosiaalipalveluja rahoittavat pääosin kunnat, valtio ja asiakkaat itse. Rahat palveluihin kerätään verotuloina, pakollisina ja vapaaehtoisina vakuutusmaksuina, työnantajamaksuina sekä palveluiden käytöstä perittävinä asiakasmaksuina.

Myös Tulevaisuuden kunta on yksi hallitusohjelman reformeista. Hallitusohjelma toteaa tulevaisuuden kunnasta:

”Kuntien toiminnan lähtökohtana on paikallisuus. Kunta on ihmisten yhteisö.

Tulevaisuuden kunnan päätehtävä on huolehtia asukkaiden, yritysten ja yhteisöjen elämisen mahdollisuuksista.

Hallitus edistää tulevaisuuden kunnan roolin muuttumista palvelujen järjestäjästä yhä vahvemmin alueensa elinvoiman, yrittäjyyden ja työllisyyden edistäjäksi. Hallitus lisää kuntien päätösvaltaa erityisesti elinvoimaan liittyvissä asioissa ja vahvistaa paikallista vastuunottoa, harkintaa ja päätöksentekoa.

Kunnat voivat olla hallintorakenteeltaan ja toimintatavoiltaan erilaisia. Valtion kuntapolitiikka nojaa vahvaan yhteistyöhön kuntien kanssa.

Hallitus lisää kuntalaisen ja lähiyhteisöjen omaa vastuuta yhteiskunnan haasteiden ratkaisemisessa.

Hallitus edistää vapaaehtoisia kuntaliitoksia. Kuntarakennelain selvityselvöllisyyden kriteereitä, määräaikoja ja irtisanomissuojaa kuntaliitostilanteessa koskevat säädökset kumotaan.

Hallitus ja pääkaupunkiseudun kunnat tekevät sopimuksen siitä, miten edistetään metropolialueen kansainvälistä kilpailukykyä, elinkeinopolitiikkaa, aluekehitystä sekä yhteistyötä maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelussa ja segregaaation ehkäisyä.

Hallitus tukee kaupunkiseutujen ja kasvukäytävien sekä eri alueiden omiin vahvuuksiin perustuvan kilpailukyvyn parantamista muun muassa kehittämällä sopimuspohjaista yhteistyötä valtion kanssa.

Kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistusta jatketaan osana kuntien muuttuvaa tehtäväkenttää. Hallitus tasapainottaa kuntien tehtävät ja niihin käytettävissä olevan rahoituksen.”

Hallituksen toimenpiteenä asiassa on 18.12.2015 tiedotettu Tulevaisuuden kunta – parlamentaarisen työryhmän perustaminen. Valtiovarainministeriö on asettanut parlamentaarisen työryhmän sekä asiantuntijaryhmän valmistelemaan Tulevaisuuden kunta -hanketta. Parlamentaarisen työryhmän puheenjohtajana on kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen ja varapuheenjohtajina kansanedustajat Toimi Kankaanniemi ja Mari-Leena Talvitie. Molempien ryhmien toimikausi on 1.1.2016 – 31.3.2019.

Hankeessa määritellään parlamentaarisen valmistelun pohjalta visio tulevaisuuden kunnasta vuonna 2030. Tavoitteena on määritellä kuntien rooli ja tehtävät sekä asema suhteessa perustettaviin itsehallintoalueisiin. Painopisteinä tarkastelussa ovat kunnan rooli hyvinvoinnin, elinvoiman, yrittäjyyden ja työllisyyden edistäjänä sekä kuntademokra-

tian vahvistaminen. Työn kuluessa kartoitetaan myös tarvittavat lainsäädäntömuutokset ja pitkän aikavälin kuntapolitiikan muutostarpeet.

Selvitys kunnan roolista hyvinvoinnin, elinvoiman, yrittäjyyden ja työllisyyden edistäjänä valmistuu vuoden 2016 loppuun mennessä. Mahdolliset lainsäädännön muutostarpeet valmistellaan vuoden 2017 aikana siten, että muutokset tulisivat voimaan vuoden 2019 alussa

Hankkeen starttiseminaari kunnille oli 20.1.2016.

Lähtökohtia kaupungin lausuntoon

Lausuntopyyntö on lähetetty sähköisenä 13 kysymyksen webropol-kyselynä. Lausunnon keskeiset asiat voidaan tiivistää viiteen kohtaan: näkemys koko uudistuksesta, sote-uudistuksen kysymykset, itsehallintoalue-uudistukseen liittyvät kysymykset, uudistuksen taloudelliset vaikutukset ja uudistuksen vaikutukset kaupunkilaisiin.

Lähtökohtaisesti sote-uudistuksen tarpeeseen on perusteltua suhtautua positiivisesti. Sote- ja kuntauudistusten tarve on tunnistettu, jotta suomalaisen yhteiskunnan kehitys ja julkisen talouden pitkäaikainen tasapaino voidaan turvata. Uudistuksen tavoitteiden saavuttamiseksi on kuitenkin pyrittävä käytettävissä olevalla tiedolla parhaimpaan ratkaisuun. Sote-ratkaisuun kytketty valtion aluehallinnon ja maakuntahallinnon uudistus uhkaa nyt sote-uudistuksen tavoitteita, koska aluejaon määrittely muodostuu monimutkaisemmaksi. Ensisijaisesti on tarkasteltava kansallista julkisten palvelujen ja julkisten talouden kokonaisuutta. Tarkastelunäkökulmana on oltava tulevaisuuden tila, eikä pelkästään nykyisten hallinto-organisaatioiden edunvalvonnallinen näkökulma. Hallituksen lausunnoille lähettämistä linjauksista on tämän vuoksi perusteltua nostaa esiin niitä kysymyksiä, jotka eivät parhaimmalla tavalla johda esitettyihin tavoitteisiin.

Kaupunki on aiemmissa lausunnoissaan ottanut lähtökohtaisesti positiivisen kannan sote-uudistukseen. Nyt lausunnoilla olevissa linjauksissa itsehallintoalueita on lukumääräisesti enemmän kuin optimaalinen määrä sote-palvelujen kannalta ennakoarvioiden perusteella olisi. Ratkaisun koostuessa eri määristä itsehallintoalueita, sote-alueita ja päivystäviä sairaaloita, myös kokonaisuuden hallinnollinen selkeys hämärtyy ja riskit hallinnon päällekkäisyydestä kasvavat.

Itsehallintoalueuudistuksen osalta muiden kuin sote-tehtävien osalta maakunta-aluejako ei palvele Helsingin ja metropolialueen kehittämistä parhaimmalla mahdollisella tavalla. Erityisesti elinkeinojen, työllisyyden ja innovaatiopolitiikan osalta laajaa maakuntaa toimivampi ratkaisu metropolialueella on kaupunkien vastuuseen perustuva malli. Tämä on

myös hallitusohjelman tulevaisuuden kunta – linjausten mukainen suunta.

Alueellisissa uudistuksessa kaupunki on aiemmissa linjauksissa ja päätöksissään tukenut kuntien yhdistämistä pääkaupunkiseudulla. Koska kuntaliitokset eivät pääkaupunkiseudulla ole todennäköinen etenemispolku ja koska maakunta on alueena liian laaja kokonaisuus, on perusteltua ottaa tarkasteluun mahdollisuus metropolialueen itsehallintoalueesta. Edellisellä hallituskaudella metropolihallinnon tarkastelujen lähtökohtana oli laaja 14 kunnan Helsingin seutu. Laajalla Helsingin seudulla ongelmana on, että monissa palvelujen järjestämisen ja yhdyskuntarakenteen kysymyksissä ei ole saavutettavissa optimaalisia ratkaisuja tuolla alueella. Metropolialueen toiminnallisen kokonaisuuden yhteisinä haasteina ovat mm. laaja väestöpohja, tiivis kaupunkirakenne, ratakäytävät ja näihin tukeutuva palveluverkko. Mm. sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen ja tuottaminen sekä hallinto edellyttää ja mahdollistaa tällaisessa rakenteessa muusta maasta poikkeavia ratkaisuja. Tämän vuoksi metropolialueen itsehallintoalueen mahdollisuutta tulisikin tarkastella nykyisen HSL-alueen tai HYKS-alueen laajuisena ratkaisuna.

Uudistuksen taloudellisten vaikutusten arviointi on esitettyjen linjausten perusteella vaikeaa. On selvää, että uuden hallinnontason luominen lisää hallinnollisia kustannuksia ja tavoite, että kokonaisveroaste ei saa nousta, on uhattuna. Hallituksen rahoituslinjausten perusteella ei voi arvioida kaupungin rahoitusaseman muutosta, koska mm. uudistuksen edellyttämistä verotusuudistuksista, verotulojen tasauksista, omaisuuden siirtojärjestelyistä ja tulevaisuuden kuntien tehtävistä ei ole riittävästi tietoa.

Uudistuksen vaikutukset kaupunkilaisiin ja laajemmin kansalaisiin tulee olla positiiviset. Onnistuessaan hyvällä sosiaali- ja terveydenhuollon vertikaalisella ja horisontaalisella integraatiolla sekä huolellisesti toteutetulla talousohjauksella voisi olla huomattavia välillisiä kansalaisten yhdenvertaisuutta sekä sosiaalista ja terveydellistä hyvinvointia parantavia vaikutuksia. Tämän onnistumisen todennäköisyyttä ei kuitenkaan voi kovin tarkasti vielä arvioida.

Lausunnon käsittely

Lausuntopyynnössä todetaan, että ”Hallituksen linjauksen mukaan itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta. Kuntia pyydetään ottamaan lausunnossaan kantaa siihen, minkä maakunnan pohjalta muodostettavaan itsehallintoalueeseen kunta katsoo kuuluvansa sekä perustelemaan kannanottonsa. Sen vuoksi kunnille osoitettu lausuntopyyntö on kohdistettu valtuustoille. Itsehallintoalueeseen sijoittumista

koskevaan kannanottoon suhtaudutaan kunnan virallisena kantana, minkä vuoksi sitä koskevasta valtuuston päätöksestä tulee toimittaa päätösasiakirja sosiaali- ja terveystieteiden ministeriöön.”

Ministeriöiden lausuntopyynnön mukaan on mahdollista menetellä myös niin, että valtuusto ottaa kantaa ainoastaan sille osoitettuihin, itsehallintoalueeseen kuulumista koskeviin kysymyksiin ja toimittaa kannasta päätösasiakirjan STM:öön. Tällöin lausuntopyynnön muihin kysymyksiin voidaan ottaa kantaa muussa kunnan toimielimessä. Mikäli kunta katsoo, ettei sen ole tarpeen ottaa alueiden muodostumiseen virallista kantaa, lausuntopyyntöön voidaan vastata kokonaisuudessaan kunnan valitsemassa toimielimessä eikä päätösasiakirjan toimittaminen ole tällöin tarpeen.”

Itsehallintoaluejako ja sote-uudistusta on pidettävä periaatteellisesti ja taloudellisesti erityisen merkittävänä asiana. Helsingin kaupungin lausunnot tällaisissa asioissa antaa kaupunginhallituksen johtosäännön nojalla kaupunginhallitus.

Kaupunginhallitus katsoo kuitenkin, että itsehallintoaluejako ja sote-uudistus on Helsingin kaupungille ja koko kuntakentälle poikkeuksellisen merkittävä asia ja että on perusteltua, että ennen lausunnon antamista kaupunginvaltuusto tekee sitä koskevan periaatepäätöksen. Ministeriöiden asettaman määräajan noudattaminen edellyttää, että valtuusto voi tehdä periaatepäätöksen kokouksessaan 3.2.2016.

Kaupunginhallituksen tarkoituksena on kaupunginvaltuuston tehtyä periaatepäätöksen antaa asiasta tarvittavin täsmennyksin liitteen mukainen lausunto.

Itsehallinto- ja sote-uudistuksesta on järjestetty kaupunginvaltuustolle info 20.1.2016.

Esittelijä

vs. kaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Marko Karvinen, strategiapäällikkö, puhelin: 310 36257
marko.karvinen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Itsehallinto ja sote lausuntoluonnos
- 2 Lausuntopyyntö hallituksen linjauksista itsehallintoaluejaon perusteiksi ja sote-uudistuksen askelmerkeiksi
- 3 Hallituksen linjaus 7.11.2015
- 4 Itsehallintoalueiden määrä ja aluejaon perusteet sekä sote -uudistuksen askelmerkit: hallituksen ratkaisujen perusteluita ja alustavaa vaikutusarviointia

- 5 Sote-uudistus, itsehallintoalueet ja aluejaon perusteet Hallituksen linjaus 7.11.2015
- 6 Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusuudistus – vaihtoehtojen arviointia
- 7 Manner-Suomen maakunnat 2015
- 8 Lausuntopyyntökysely
- 9 Begäran om utlåtande om regeringens riktlinjer som underlag för indelningen av självstyrande områden och social- och hälsovårdsreformens stegmärken
- 10 Grunderna för områdesindelningen och social- och hälsovårdsreformens stegmärken
- 11 Antalet självstyrande områden och grunderna för områdesindelningen samt social- och hälsovårdsreformens stegmärken: motivering till regeringens lösningar och preliminär konsekvensbedömning
- 12 Social- och hälsovårdsreformen, självstyrande områden och grunderna för områdesindelningen Regeringens riktlinjer 7.11.2015
- 13 Sammandrag av promemorian Social- och hälsovårdens finansieringsreform – bedömning av alternativ
- 14 Landskapen i Fastlandsfinland 2015
- 15 Enkät till begäran om utlåtande

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Valtiovarainministeriö

Sosiaali- ja terveysministeriö

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 15.12.2015 § 380

HEL 2015-012761 T 00 01 06

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan esittelijän ehdotuksen mukaisen lausunnon:

”Lausuntonaan sosiaali- ja terveyslautakunta ottaa kantaa lausuntopyyntöön kohtiin 11, 12 ja 13 seuraavasti:

11. Millä keinoin tulisi varmistaa itsehallintoalueiden ja kuntien yhteys hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä?

Kuntia ja itsehallintoalueita velvoittavan hyvinvointia ja terveyden edistämistä koskevan lainsäädännön on muodostettava yhtenäinen kokonaisuus, jossa kuntia ja itsehallintoalueita koskeva säädöspohja on sama. Tähän säädöspohjaan on koottava nykyiset hajanaiset erityislainsäädäntöjen sisältämät terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen suunnittelua ja toimeenpanoa koskevat säädökset. Näin luodaan pohja yhdenmukaiselle suunnittelulle, toimenpiteille ja raportoinnille tilanteessa, jossa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen päävastuu on kunnalla, mutta itsehallintoalueella tehdään merkittävä osa tästä työstä. Tätä varten ei tule luoda uusia erillisiä rakenteita.

12. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen aluelinjauksesta.

Hallituksen linjauksen mukainen itsehallintoaluejako johtaisi väestömäärältään ja kantokyvyltään hyvin erikokoisiin ja erilaisiin alueisiin. Hallituksen linjauksessa korostetaan valtion ohjauksen vahvistamista. Itsehallintoalueiden erilaisuus ja suuri määrä, yhteensä 18, vaikeuttaisi merkittävästi valtion ohjausta.

13. Vapaamuotoisia huomioita hallituksen rahoituslinjauksesta.

Rahoitusratkaisulla on kyettävä ohjaamaan palvelujen vaikuttavuutta ja yhdenvertaisuutta koko maassa, mikä vähentää itsehallintoalueiden autonomiaa. Itsehallintoalueiden hallintoa koskevan lainsäädännön on otettava tämä huomioon.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Onnistuessaan hyvällä sosiaali- ja terveydenhuollon vertikaalisella ja horisontaalisella integraatiolla sekä huolellisesti toteutetulla talousohjauksella voisi olla huomattavia välillisiä kansalaisten yhdenvertaisuutta sekä sosiaalista ja terveydellistä hyvinvointia parantavia vaikutuksia.”

Käsittely

15.12.2015 Ehdotuksen mukaan

1. Vastaehdotus:

Joonas Leppänen: Lisätään kohtaan (6) viimeiseksi lauseeksi:

Tästäkin syystä olisi järkevää, että itsehallintoalueiden määrä vastaa sote-alueiden määrää”

Kannattaja: Anna Vuorjoki

2. Vastaehdotus:

Anna Vuorjoki: Muutetaan kohta 8 (vastaus kysymykseen 13) muotoon "Itsehallintoalueilla tulee olla valtaa määrittellä tarvittavan rahoituksen

25.01.2016

Kj/4

suuruutta, koska niillä on paras asiantuntemus palveluiden tarpeesta ja palveluiden järjestämiseen vaadittavista resursseista."

Kannattaja: Joonas Leppänen

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Lisätään kohtaan (6) viimeiseksi lauseeksi: Tästäkin syystä olisi järkevää, että itsehallintoalueiden määrä vastaa sote-alueiden määrää"

Jaa-äännet: 8

Maija Anttila, Sirpa Asko-Seljavaara, Sami Heistaro, Seija Muurinen, Tuula Salo, Hannu Tuominen, Tuomas Tuure, Markku Vuorinen

Ei-äännet: 3

Joonas Leppänen, Laura Nordström, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 2

Gunvor Brettschneider, Jouko Malinen

Poissa: 0

Jäsen Joonas Leppäsen vastaehdotus hävisi esittelijän ehdotukselle äänin 3 - 8 (tyhjiä 2).

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Muutetaan kohta 8 (vastaus kysymykseen 13) muotoon "Itsehallintoalueilla tulee olla valtaa määrittellä tarvittavan rahoituksen suuruutta, koska niillä on paras asiantuntemus palveluiden tarpeesta ja palveluiden järjestämiseen vaadittavista resursseista."

Jaa-äännet: 9

Maija Anttila, Sirpa Asko-Seljavaara, Sami Heistaro, Seija Muurinen, Laura Nordström, Tuula Salo, Hannu Tuominen, Tuomas Tuure, Markku Vuorinen

Ei-äännet: 3

Gunvor Brettschneider, Joonas Leppänen, Anna Vuorjoki

Tyhjä: 1

Jouko Malinen

Poissa: 0

25.01.2016

Kj/4

Jäsen Anna Vuorjoen vastaehdotus hävisi esittelijän ehdotukselle äänin 3 - 9 (1 tyhjä).

Esittelijä

virastopäällikkö
Hannu Juvonen

Lisätiedot

Jukka Pellinen, hallintoyli lääkäri, puhelin: 310 42305
jukka.pellinen(a)hel.fi

Pelastuslautakunta 15.12.2015 § 149

HEL 2015-012761 T 00 01 06

Lausunto

Pelastuslautakunta antoi seuraavan lausunnon:

Pelastustoimen roolia turvallisuuden yleisviranomaisena tulee vahvistaa ja pelastuslaitosten toiminta kiireellisen ensihoidon palveluntuottajana ilman kilpailuttamisvelvoitteita tulee varmistaa tarvittaessa lainsäädännöllisesti. Ensihoidon riittävä suorituskyky suuronnettomuuksissa ja poikkeusoloissa voidaan varmistaa vain integroimalla pelastustoiminnan ja kiireellisen ensihoidon palvelutuotanto.

Pelastustoimen roolin ja tuottavuuden kehittäminen edellyttävät olennaisesti nykyistä suurempia palvelutuotantokokonaisuuksia. Pelastustoimen alueiden ja pelastuslaitosten lukumäärä tulee pitää erillään itsehallintoalueiden määrästä. Pelastuslautakunta katsoo, että Suomessa tulisi jatkossa olla enintään viisi pelastustoimen aluetta ja pelastuslaitosta. Vain näin pelastustoimi on sisäisessä turvallisuudessa riittävän voimakas toimija valtakunnan tasolla.

Esittelijä

vs. pelastuskomentaja
Jorma Lilja

Lisätiedot

Simo Wecksten, pelastuskomentaja, puhelin: 310 30000
simo.wecksten(a)hel.fi

Ympäristölautakunta 15.12.2015 § 400

HEL 2015-012761 T 00 01 06

Lausunto

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Ympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon.

Ympäristölautakunta näkee ympäristöterveydenhuollon siirrossa itsehallintoalueiden vastuulle uhkia, mutta myös mahdollisuuksia. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta, elintarvikevalvonta sekä talousveden valvonta sopivat itsehallintoalueille keskitettäväksi paremmin, terveydensuojelu sekä tupakkalain ja lääkelain mukaiset tehtävät puolestaan huonommin.

Ympäristöterveydenhuollon keskeinen perustehtävä on terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, joka hallituksen linjausten perustelumui- stion mukaan edelleen jäisi kuntien tehtäväksi. Ympäristöterveydenhuollon siirtäminen itsehallintoalueelle vähentäisi olennaisesti kuntien mahdollisuuksia hoitaa mainittua edistämistehtävää.

Nykyinen järjestelmä, jossa kunta tai muutaman kunnan ryhmä huolehtii ympäristöterveydenhuollosta, on osoittautunut toimivaksi hallintomalliksi. Itsehallintoalueen hallinnollisessa kokonaisuudessa ympäristöterveydenhuolto olisi pieni osa moninkertaisesti suurempien sosiaalitoimen sekä terveyden- ja sairaanhoidon rinnalla. Tämä voisi johtaa ympäristöterveydenhuollon näkökulman heikkoon painoarvoon itsehallintoviranomaisessa esimerkiksi resursseja jaettaessa.

Helsingin ympäristökeskuksessa ympäristöterveydenhuollon tehtävät on jaettu kahdelle osastolle. Elintarviketurvallisuusosasto huolehtii elintarvikevalvontaan ja talousveden valvontaan liittyvistä tehtävistä sekä eläinsuojeluvalvonnasta, eläinlääkintähuollosta ja muista kunnalle eläinlääkintähuoltolaissa osoitetuista tehtävistä. Ympäristöterveysosasto huolehtii terveydensuojelusta, tupakkavalvonnasta sekä lääkelain perusteella nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntiin liittyvistä tehtävistä. Ympäristökeskuksessa ympäristöterveydenhuollon tehtäviin käytetään vuonna 2016 yhteensä 61 htv (henkilötyövuotta), joista elintarvikevalvontaan 32,7 htv, terveydensuojelun valvontaan 22,6 htv, tupakkalain valvontaan 2,8 htv, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaan 2,3 htv ja kuluttajaturvallisuuslain mukaiseen valvontaan 0,6 htv.

Eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan siirto itsehallintoalueiden vastuulle mahdollistaisi resurssijaon uudelleen arvioinnin. Tällä hetkellä valvontaan käytettävät resurssit ovat kuntien kesken epätasaisesti jakautuneet. Esimerkiksi Helsingin alueella on valvontaan käytettävä resurssi 1,7 henkilötyövuotta noin 620 000 asukasta kohden, kun valtakunnallisesti laskettuna yhden valvontaeläinlääkärin alueen väestöpohja on noin 115 000 asukasta.

Elintarvikevalvonnan keskittäminen alueelliselle viranomaiselle voisi tehostaa ja yhdenmukaistaa eri yksiköiden toimintatapoja, toiminnan

suunnittelua ja seuranta ja siten lisätä toimijoiden yhdenvertaista kohtelua. Tiedonsiirto ja raportointi helpottuisivat yhteisen tietojärjestelmän avulla ja valvontayksiköt voisivat käyttää yhteisiä ohjeita, lomakkeita ja malliasiakirjoja. Haittoja voivat olla mm. liian suuret valvonta-alueet ja paikallistuntemuksen väheneminen. Elintarvike- ja vesivälitteisten epidemioiden selvittäminen vaatii tiivistä yhteistyötä terveystoimen kanssa, joten yhteisessä organisaatiossa toimiminen voisi tehostaa epidemiaselvitystä.

Aluehallintoviraston Helsingin ympäristökeskuksen elintarviketurvallisuosastolle tekemällä arviointi- ja ohjauskäynnillä vuonna 2014 todettiin Helsingin alueen elintarvikevalvonnan poikkeuksellisen haastavuuden ja henkilövoimavarojen puutteen. Aluehallintovirasto arvioi Helsingin valvontayksikön elintarvikevalvonnan henkilövajeeksi noin 20–36 henkilötyövuotta. Valvontatehtävän siirto alueelliselle viranomaiselle merkitsee mahdollisuutta Helsingin elintarvikevalvonnan kroonisen resurssivajeen korjaamiseen. Elintarvikevalvonnan keskitys itsehallintolaueiden vastuulle ei kuitenkaan automaattisesti merkitsisi parannusta, vaan se voisi myös johtaa jo ennestään riittämättömien resurssien heikkenemiseen esimerkiksi siten, että voimavaroja jaetaan suhteessa runsaammin elintarvikevalvontaan harvemmin asutuilla alueilla. Terveystoimilain mukainen talousveden valvonta liittyy kiinteästi elintarvikevalvontaan, joten on perusteltua, että tehtävistä vastaa sama viranomainen.

Terveystoimilain mukainen talousveden valvonta liittyy kiinteästi elintarvikevalvontaan, joten on perusteltua, että tehtävistä vastaa sama viranomainen.

Terveystoimilain mukainen talousveden valvonta liittyy kiinteästi elintarvikevalvontaan, joten on perusteltua, että tehtävistä vastaa sama viranomainen.

Terveystoimilain mukainen talousveden valvonta liittyy kiinteästi elintarvikevalvontaan, joten on perusteltua, että tehtävistä vastaa sama viranomainen.

Ympäristöterveydenhuollon tehtäväalueen pienen koon vuoksi tehtävien hallinnollisesta jakamisesta aiheutuvat hyödyt ovat ilmeisimmin haittoja vähäisemmät. Ratkaisuja tehtäessä on myös otettava huomioon tehtäväalueen tarvitsemat hallinto- ja tukipalvelut.

Terveystoimilain mukainen talousveden valvonta liittyy kiinteästi elintarvikevalvontaan, joten on perusteltua, että tehtävistä vastaa sama viranomainen.

Terveystoimilain mukainen talousveden valvonta liittyy kiinteästi elintarvikevalvontaan, joten on perusteltua, että tehtävistä vastaa sama viranomainen.

25.01.2016

Kj/4

vesien valvonta. Tämän tehtäväalueen hoitaminen on kustannustehokkainta lähellä valvontakohtetta ja tällöin itsehallintoalue ei ole tarkoituksenmukaisin vaihtoehto valvonnan järjestämiseen. Lisäksi on huomattava, että asumisterveyteen sekä oleskelu- ja työtilavalvontaan liittyy runsaasti mm. rakennus- ja ilmanvaihtotekniikkaan liittyviä seikkoja, joilla ei ole liittymäkohtia itsehallintoalueen muihin tehtäväalueisiin.

Käsittely

15.12.2015 Ehdotuksen mukaan

Vastaehdotus:

Timo Pyhälähti: Kpl 11 jälkeen omaksi kappaleekseen:

Esitetyistä linjauksista ei tarkkaan selviä miten itsehallintoalueille mahdollisesti siirtyvät ELY keskusten alueellisen kehittämisen tehtävät mahdollisesti vaikuttavat luonnonsuojelun päätöksentekoon.

Vastaehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Timo Pyhälähti: Eriävä mielipide ehdotukseni mukaan:

Kpl 11 jälkeen omaksi kappaleekseen: Esitetyistä linjauksista ei tarkkaan selviä miten itsehallintoalueille mahdollisesti siirtyvät ELY keskusten alueellisen kehittämisen tehtävät mahdollisesti vaikuttavat luonnonsuojelun päätöksentekoon.

Perusteluksi totean että uudistuksen yhteydessä myös luonnonsuojelualueita ja ympäristönsuojelua yleensä koskeva päätöksenteko saattaa muuttaa myös kunnan vaikutusmahdollisuuksia tälläkin kaavoitusta koskevalla aihealueella. Näihin mahdollisiin muutoksiin ei kuitenkaan tässä anneta linjauksia, vaikka linjaus periaatteessa koskee myös muita kuin sote-linjauksia itsehallintoalueista. Tämä asia on helsinkiläisten kannalta kuitenkin tärkeää huomata.

Esittelijä

ympäristöjohtaja
Esa Nikunen

Lisätiedot

Juho Kalliokoski, vs. ympäristölakimies, puhelin: +358 9 310 32054
juho.kalliokoski(a)hel.fi